

पुराभिलेख संचालनालयातील सूक्ष्मचित्रिकरणाद्वारे तयार झालेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत बाह्ययंत्रणेद्वारे करून घेणेसाठी ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यास प्रशासकीय मंजूरी देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक-मपुवि-२०२५/प्र.क्र.७३(ई-१११४२९५)/सां.का.२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दि. २० जून, २०२५.

वाचा - संचालक, पुराभिलेख संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.पुरा.संचा/प्रतिचित्रण/दुप्र-
बासंका/२०२५/बी-३५४८, दि.०७.०८.२०२५.

प्रस्तावना :

पुराभिलेख संचालनालयामध्ये सुमारे ४०० वर्षांपासूनची ऐतिहासिक कागदपत्रे जतन करण्यात आली आहेत. मोडी, उर्दू, इंग्रजी, देवनागरी, पर्शियन अशा वेगवेगळ्या लिप्यांमध्ये ही ऐतिहासिक कागदपत्रे असून त्यांची संख्या १७.५० कोटी एवढी मोठी आहे. पुराभिलेख संचालनालयातील उपलब्ध कागदपत्रे ही ऐतिहासिक काळातील राजकीय, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक तसेच शैक्षणिक स्थित्यंतारांचे महत्वाचे पुरावे आहेत. ही केवळ मानव जातीच्या इतिहासाची जपणूक नसून त्यांचे ऐतिहासिक व प्रशासकीय महत्त्वही तेवढेच आहे. सन २०१०-११ पासून पुराभिलेख संचालनालयातील अभिलेखांचे सूक्ष्मचित्रिकरण करण्यात येत आहे. पुराभिलेख संचालनालयामार्फत अंदाजित १७.५० कोटी अभिलेखांपैकी आतापर्यंत एकूण १२,६५,१८,६३४ अभिलेखांचे सूक्ष्मचित्रिकरण पूर्ण झाले आहे. त्याचे ७१,०६४ रोल्स तयार झाले आहेत. याच वेगाने सूक्ष्मचित्रिकरणाचे काम चालू राहिल्यास पुढील २ वर्षात हे काम पूर्ण होणे अपेक्षित आहे व त्यानुसार मार्च, २०२६ अखेर एकूण १७.५० कोटी पृष्ठांचे सूक्ष्मचित्रिकरण पूर्ण होऊन अंदाजे १,१६,००० इतके रोल्स (मूळ प्रत) तयार होतील. अशा प्रकारे सूक्ष्मचित्रिकरण केलेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत तयार करणे सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अत्यंत आवश्यक आहे.

२. सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात, पुराभिलेख संचालनालयातील सूक्ष्मचित्रिकरणाद्वारे तयार झालेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत बाह्ययंत्रणेद्वारे करून घेणेसाठी रुपये ५०.०० कोटी रकमेच्या मर्यादेत ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात यावी, अशी विनंती संचालक, पुराभिलेख संचालनालय यांनी संदर्भाधीन पत्रान्वये शासनास केली आहे. त्यानुसार संचालनालयातील सूक्ष्मचित्रिकरणाद्वारे तयार झालेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत बाह्ययंत्रणेद्वारे करून घेणेसाठी ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात, पुराभिलेख संचालनालयातील सूक्ष्मचित्रिकरणाद्वारे तयार झालेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत बाह्ययंत्रणेद्वारे करून घेणेसाठी रुपये ५०,००,००,०००/- (रुपये पन्नास कोटी फक्त) रकमेच्या मर्यादेत ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सूक्ष्मचित्रिकरणाद्वारे तयार झालेल्या अभिलेख्यांच्या रोल्सची दुय्यम प्रत करण्यावरील खर्च सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात “ मागणी क्र.झेडडी- २, २२०५, कला व संस्कृती (००) १०४ पुराभिलेख (०१) (०३) पुराभिलेख कार्यालय (२२०५ १८०१) १३, कार्यालयीन खर्च” या लेखाशिर्षातर्गत मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

०३. संचालक, पुराभिलेख संचालनालय, मुंबई यांनी विहित नियमाप्रमाणे ई-निविदा प्रक्रिया करून प्रस्ताव शासनास मान्यतेसाठी सादर करावा.

०४. सदर शासन निर्णय वित्त विभाग शासन निर्णय क्र.विअप्र २०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, दि.१७.०४.२०१५ अन्वये निर्गमित केलेल्या वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग-पहिला उपविभाग-चार अ.क्र.११ नुसार प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

०५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा सांकेतांक २०२५०६२०१७३५३४७५२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षांतिक करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(परसराम बहुरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. अपर मुख्य सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२. उप सचिव (सां.का.२), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३. संचालक, पुराभिलेख संचालनालय, मुंबई.
४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
५. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
६. महालेखापाल लेखा परीक्षा/ लेखा अनुज्ञेयता महाराष्ट्र-१, मुंबई
७. अवर सचिव / कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. अवर सचिव / कक्ष अधिकारी (सां.का.२), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. निवडनस्ती/सां.का.२